

การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ
เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย

STUDY OF THE RESULTS OF ORGANIZING LEARNING ACTIVITIES USING MODELS
TOGETHER WITH GUIDANCE TO DEVELOP SOCIAL SKILLS OF CHILDREN WITH
AUTISM IN EARLY CHILDHOOD

Received: April 22, 2024

Revised: June 15, 2024

Accepted: June 23, 2024

ศิริประภัสร์ ตั้งประธานภรณ์¹ และ ผกามาศ นันทจิรววัฒน์²

Siripapat Tungprathanporn¹ and Pakamas Nantajeewarawat²

¹นิสิตหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

²อาจารย์ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

^{1,2}Faculty of Education, Kasetsart University Bangkaen, Bangkok, 10900 Thailand

¹Corresponding Author, E-mail: siripapat.t@ku.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย อายุ 5 ปี โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมทักษะทางสังคม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคม

ผลการวิจัย พบว่า หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยมีทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การรอคอย และการแบ่งปัน มีค่าร้อยละของทักษะทางสังคมเพิ่มมากขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ, ทักษะทางสังคม, ออทิสติก

ABSTRACT

This research was action research to organize a learning activity for developing social skills of a five year old primary school autistic child by using a role models along with guidance. The tools used in the research are holding a learning activity by using role models and guidance created, using a social skill behavioral observation form to collect data. The data analysis was done by calculating the percentage of social skill behavior.

The results of this study found that after organizing learning activity by using role models along with guidance, the percentage of their all 3 aspects of interaction, sharing, and waiting are increased compared to before the activity.

Keywords: Learning by using Models and Prompting, Social Skills, Autism

ความเป็นมาของปัญหาวิจัย

“เด็กออทิสติก” เป็นเด็กที่มีความบกพร่องประเภทหนึ่งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา พ.ศ. 2552 และประกาศกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ เรื่อง ประเภทและหลักเกณฑ์ความพิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552: 3) ซึ่งในปัจจุบันเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยมีพฤติกรรมเสี่ยงด้านความบกพร่องทางพัฒนาการและทักษะทางสังคมมากขึ้น ข้อมูลจากกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ รายงานว่า จากการสำรวจจำนวนเด็กพิการวิเคราะห์ตามอายุและประเภทความพิการในปี 2565 ประเทศไทยมีเด็กพิการแรกเกิดจนถึงอายุ 5 ปี จำนวน 1,499 คน ในปี 2564 จำนวน 1,155 คน และในปี 2561 จำนวน 1,128 คน อีกทั้งข้อมูลจากศูนย์ข้อมูลสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่า มีการเข้าถึงบริการของผู้ป่วยออทิสติก ช่วงอายุ 2-5 ปี ร้อยละ 53 จากข้อมูลดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงอุบัติการณ์ที่มีเพิ่มขึ้นจริง ตามอายุแรกเกิด - 5 ปี (กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ, 2565: 4) และประเภทความพิการของโรคอทิสติกพบได้มากขึ้น

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับเด็กออทิสติกพบว่า “ปัญหาการขาดทักษะสังคมของเด็กออทิสติก” เป็นปัญหาพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม โดยเฉพาะการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ดังคำกล่าวของ วุฒิชัย ใจนะภา (วุฒิชัย ใจนะภา, 2556: 2) ที่ว่า เด็กออทิสติกมีปัญหาในการสร้าง และรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่น เช่น การทักทายหรือการเริ่มบทสนทนา กับเพื่อนหรือคนรู้จัก การเข้าสังคมเด็กออทิสติกอาจยังทำตัวไม่เหมาะสมในการเข้าสังคม รวมถึงการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มกับเพื่อนในชั้นเรียน การใช้ประโยชน์ในการร้องขอสิ่งต่าง ๆ จากบุคคลอื่น สอดคล้องกับชวรัตน์ ชาญศิลป์ และพัชรินทร์ เสรี (ชวรัตน์ ชาญศิลป์, 2561: 43-44 พัทชรินทร์ เสรี, 2559: 311-325) ที่กล่าวถึงปัญหาด้านการมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่นของเด็กออทิสติก สรุปได้ว่า เด็กออทิสติกไม่สนใจรับรู้ถึงผู้คนรอบข้างส่งผลให้ทักษะทางสังคม และทักษะการสร้างปฏิสัมพันธ์ของเด็กออทิสติกไม่พัฒนาเท่าที่ควร เนื่องจากเด็กออทิสติกขาดทักษะด้านการสื่อสารด้วยภาษาพูด อีกทั้งมีความไม่ยืดหยุ่นทำให้มีปัญหาในการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น นอกจากนี้ ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2561: 3) กล่าวว่า เด็กออทิสติกอาจมีความบกพร่องในด้านทักษะทางสังคมและการสื่อสารร่วมกับอาการหมกมุ่นกับบางสิ่งบางอย่างมากเกินไป ทำหรือพูดซ้ำ ๆ ขาดความยืดหยุ่น ซึ่งเด็กออทิสติกแต่ละคนจะมีอาการแตกต่างกันอย่างหลากหลาย แต่ก็ยังมีลักษณะร่วมคล้ายกัน คือ ใช้ชีวิตอยู่ในโลกของตัวเองมาก สนใจสิ่งแวดล้อมรอบตัวน้อย มักเรียกไม่ค่อยหัน ไม่ค่อยสนใจใคร ไม่สบตาเวลาสนทนา เล่นไม่เหมาะสมตามวัย พูดซ้ำหรือพูดเป็นภาษาที่ฟังแล้วไม่เข้าใจ ทำอะไรซ้ำๆ เป็นแบบแผนไม่ยืดหยุ่น เด็กออทิสติกกลุ่มที่มีศักยภาพสูงสามารถใช้ชีวิตได้เหมือนปกติทั่วไป ถ้าได้รับการดูแลรักษาอย่างเหมาะสมสามารถเข้าสังคมประกอบอาชีพได้ ดังนั้นการให้ความช่วยเหลือเด็ก

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ออทิสติกควรเริ่มต้นใส่ใจอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ช่วงปฐมวัย ทั้งนี้เพื่อให้สามารถสังเกต ประเมินพฤติกรรมและกระตุ้น พัฒนาการให้สมวัยมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นการช่วยเหลือให้เด็กออทิสติกปฐมวัยมีพื้นฐานทางด้านการปรับตัวเข้าสู่ สังคม รวมถึงเป็นการปูพื้นฐานของทักษะทางสังคมสำหรับเด็กออทิสติกปฐมวัย

ซึ่งแนวทางการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็กออทิสติกนั้น กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร (กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร, 2562: 55-65) กล่าวว่า ต้องกระทำตั้งแต่เริ่มต้นในช่วงปฐมวัยเพราะ ทักษะทางสังคมช่วยให้เด็กมีพื้นฐานทางอารมณ์ มีปฏิสัมพันธ์กับคนรอบข้างได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังพัฒนา สติปัญญา การสื่อความหมายที่ถูกต้อง และช่วยให้เด็กที่มีความบกพร่องในทักษะทางสังคมสามารถปรับตัวเข้ากับ สภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี ปัญหาทักษะทางสังคมเป็นหนึ่งในปัญหาหลักของเด็กออทิสติก การส่งเสริม ทักษะทางสังคมให้เด็กออทิสติกมีหลากหลายวิธี หากครูและผู้ปกครองใช้วิธีการที่เหมาะสมทำให้ผู้เรียนมี พัฒนาการด้านต่าง ๆ และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขเช่นเดียวกับเด็กทั่วไป การเรียนรู้ของ เด็กออทิสติกนั้นส่วนมากเป็นการสังเกตจนเกิดการเลียนแบบ เพราะมนุษย์มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมรอบตัวอยู่ ตลอดเวลา ไม่ว่าเด็กจะเห็นพ่อ แม่ เพื่อน ครูผู้สอน ผู้ปกครองหรือแม้กระทั่งบุคคลจากสื่อต่างๆ ทำพฤติกรรม เช่นใด เด็กจะซึมซับพฤติกรรมนั้นมา เด็กจะเกิดการเรียนรู้และเริ่มมีพฤติกรรมเลียนแบบจากตัวแบบ ตัวแบบที่ดี นั้น ต้องสอนให้เด็กออทิสติกมีความรู้ ความเข้าใจการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การรอคอย และการแบ่งปัน เช่น การ ทำความเคารพคุณครู คุณพ่อ คุณแม่ การกล่าวทักทาย ขอบคุณ ขอโทษ การรอคอยทำกิจกรรม และการแบ่งปัน ของสิ่งต่าง ๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องสอนควบคู่ไปกับทักษะทางวิชาการ สอดคล้องกับแนวทางการจัดการ หลักระบวนสำหรับเด็กออทิสติก พ.ศ. 2554 (สำนักบริหารการศึกษาศึกษาพิเศษ กระทรวงศึกษาธิการ, 2554: 10) ที่มี จุดมุ่งหมายเน้นการให้ความช่วยเหลือ และแก้ไขความบกพร่องตามความต้องการจำเป็นพิเศษของเด็ก รวมทั้ง การพัฒนาเด็กให้เต็มตามศักยภาพตามข้อจำกัด และความแตกต่างกันทั้งลักษณะอาการ และระดับความรุนแรง ที่เป็นลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล และสิ่งสำคัญคือ จะต้องเริ่มต้นตั้งแต่ช่วงปฐมวัย และควรใช้ตัวแบบในการ ให้ความช่วยเหลือ ดังนั้น การสอนเด็กออทิสติกจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องคัดสรร และตัดสินใจเลือกใช้วิธีการสอนที่ มีประสิทธิภาพ

Brereton (Brereton, 2011: 3) กล่าวว่า การสอนเด็กออทิสติกนั้นเป็นการสอนที่มีวัตถุประสงค์เพื่อ เสริมสร้างพฤติกรรมหรือทักษะชนิดใหม่ โดยเด็กออทิสติกไม่จำเป็นต้องมีพื้นฐานทางพฤติกรรมหรือทักษะ ดังกล่าวซึ่งเด็กออทิสติกจะเรียนรู้จากการเลียนแบบจากตัวแบบ คำแนะนำจากการสอนหรือการใช้ตัวแบบ ร่วมกับการชี้แนะ สำหรับเด็กออทิสติกนั้นไม่จำเป็นต้องเรียนรู้ด้วยวิธีการมองเห็นเพียงอย่างเดียว เด็กออทิสติกที่ ไม่มีภาษาก็สามารถที่จะเรียนรู้ด้วยวิธีการชี้แนะ ซึ่งสามารถทำให้เด็กออทิสติกประสบผลสำเร็จกับการเรียนได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carbone, O'Brien, Sweeney-Kerwin and Albert (Carbone, O'Brien, Sweeney-Kerwin and Albert, 2013: 139-159) ได้ทำการวิจัยโดยใช้การชี้แนะทางกาย (Physical Prompt) ร่วมกับการชี้แนะด้วยวาจา (Verbal Prompt) เพื่อสอนทักษะทางสังคมด้านการสบตา (Eye contact) ในเด็ก ออทิสติกผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกภายหลังได้รับการสอนด้วยการชี้แนะ เด็กออทิสติกสามารถทำตามคำสั่ง และมองสบตาผู้วิจัยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koegel, MatosFredeen, Lang and Koegel (Koegel, MatosFredeen, Lang and Koegel, 2011: 1-12) ซึ่งได้ทำการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กออทิสติกในโรงเรียน

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

เรียนรวมโดยใช้การชี้แนะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมกับเด็กออทิสติกโดยใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มเพื่อนในห้องเรียน และใช้เทคนิคการชี้แนะสำหรับเด็กออทิสติกเพื่อกระตุ้นทักษะทางสังคม โดยทักษะที่ใช้ในการพัฒนาด้วยการชี้แนะ คือ การรู้จักหมุนรอบตน (Turn-Taking) และการพูดอย่างเหมาะสม ผลของการศึกษาการใช้เทคนิคการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกพบว่าเด็กออทิสติกที่ได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับทักษะทางสังคม มีทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นเมื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนเรียนรวม จากผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก

ผู้วิจัยในฐานะผู้ดูแลปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบดูแลเด็กระดับชั้นอนุบาล จากการสังเกตพฤติกรรมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยที่อยู่ในชั้นเรียน พฤติกรรมที่พบได้บ่อยคือ ขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่สนใจใคร เรียกไม่หัน ไม่ค่อยสนใจ ไม่สนใจทำงานร่วมกับใคร มักจะแยกตัวอยู่คนเดียว ขาดทักษะการรอคอย ไม่สามารถรอคิวในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ และขาดทักษะการแบ่งปัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกในชั้นเรียน เมื่อเด็กออทิสติกโตขึ้นโดยไม่ได้รับการฝึกให้มีทักษะทางสังคมที่เหมาะสมประเด็นเหล่านี้ก็อาจเพิ่มความรุนแรง อาจส่งผลให้เกิดปัญหาสุขภาพจิตในการปรับตัวใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคม และอาจก่อให้เกิดปัญหาในภายหลังได้ ฉะนั้นถ้าเด็กออทิสติกได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกวิธีจะเกิดผลดีในด้านการใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสม ลดความเสี่ยงที่จะมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์และป้องกันปัญหาสุขภาพจิตในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย

คำถามวิจัย

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะสามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยได้อย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย โดยการใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ มีขอบเขตการศึกษาการใช้หลักความรู้ด้านการใช้ตัวแบบกับการชี้แนะ เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

ขอบเขตกลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นอนุบาล 3 จำนวน 1 คน อายุ 5 ปี เพศชาย ได้คัดเลือกรรณศึกษาแบบจงเจาะจง ได้รับการตรวจวินิจฉัยจากแพทย์ว่าเป็นออทิสติกหรือมีภาวะออทิสซึม โดยพิจารณาจากการสังเกตทักษะทางสังคมในขณะทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน การสัมภาษณ์ครูผู้สอน พ่อ แม่ และผู้ปกครอง พบว่าเด็กขาดทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ในการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น ไม่สนใจใคร เรียกไม่หัน ไม่ค่อยสนใจ ไม่สนใจทำงานร่วมกับใคร มักจะแยกตัวอยู่คนเดียว ขาดทักษะการรอคอย ไม่สามารถรอคิวในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ และขาดทักษะการแบ่งปัน ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

ตัวแปรตาม คือ ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ การรอคอย และ การแบ่งปัน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ที่มีการเสนอตัวแบบพร้อมทั้งให้สิ่งเร้ากระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เหมาะสม เช่น การพูด การใช้กิริยาท่าทางทำให้เด็กเกิดการสังเกตและปฏิบัติตามเป็นแบบอย่าง

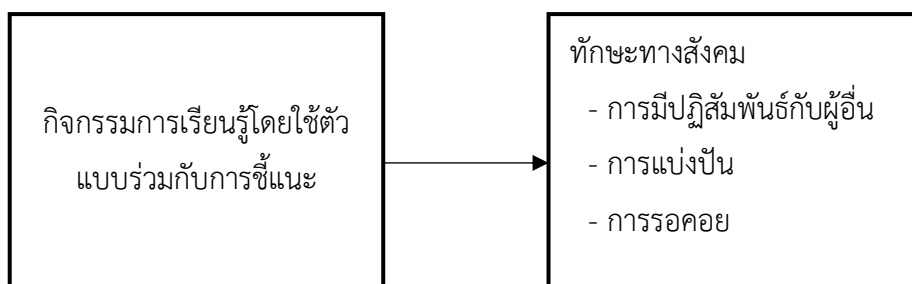
2. ทักษะทางสังคมของเด็กปฐมวัย หมายถึง การแสดงออกทางพฤติกรรมของเด็กปฐมวัยที่ควรพึงมีตามวัยใน 3 ด้าน ได้แก่

2.1 การมีปฏิสัมพันธ์ หมายถึง การทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นจนเสร็จ การชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน การสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรม และการใช้กิริยาท่าทางในการสื่อสารกับผู้อื่น

2.2 การรอคอย หมายถึง การรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง และการขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆ โดยที่ไม่แย่งจากมือผู้อื่นก่อน

2.3 การแบ่งปัน หมายถึง การผลัดเปลี่ยนของเล่น อาหารหรือของตุ้ม สามารถหยิบ-ยื่นหรือแบ่งอุปกรณ์กับผู้อื่น เมื่อผู้อื่นขอหรือเต็มใจให้เอง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยและครูผู้ดูแลเด็กดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกพฤติกรรมของเด็กด้วยแล้วบันทึกลงบนแบบพฤติกรรมทักษะสังคมทั้งข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผลหาค่าเฉลี่ยและร้อยละของการเกิดพฤติกรรมทักษะทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ คือ การชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรม การสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรม และการใช้กิริยาท่าทาง การรอยคย คือ การรอยคยเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง และการขออนุญาตก่อนทุกครั้ง การแบ่งปัน คือ การผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่น สามารถหยิบบนของเล่น อุปกรณ์ให้กับผู้อื่น และการแบ่งของเล่น ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่น

ระยะที่ 1 ก่อนการสอน

บันทึกพฤติกรรมทักษะสังคมของเด็กในช่วงเวลาเรียนคาบเล่นตามมุม ระยะเวลา 30 นาที สัปดาห์ละ 1 วัน จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 4 ครั้ง

ระยะที่ 2 ระหว่างการสอน

ดำเนินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ ระยะเวลา 30 นาที สัปดาห์ละ 2 วัน จำนวน 8 สัปดาห์ รวม 16 ครั้ง ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ 16 กิจกรรม

ระยะที่ 3 หลังการสอน

บันทึกพฤติกรรมทักษะสังคมของเด็กในช่วงเวลาเรียนคาบเล่นตามมุม สัปดาห์ละ 1 วัน จำนวน 4 สัปดาห์ รวม 4 ครั้ง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยนี้ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือขึ้นตามกรอบแนวคิดการใช้ตัวแบบ และการชี้แนะ โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัย แล้วนำมาสร้างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ ที่ออกแบบเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็ก โดยนำเครื่องมือนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระเพื่อตรวจสอบคุณภาพ และปรับปรุงตามคำแนะนำ โดยผู้วิจัยแบ่งเครื่องมือออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. เครื่องมือปฏิบัติการ ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ 16 กิจกรรม ดังนี้ 1. ของเล่นตัวบล็อก 2. โยนลูกบอลลงห่วง 3. ต่อคิวเข้าห้องน้ำ 4. โยนลูกบอลลงตะกร้า 5. กลิ้งรับ-ส่งลูกบอล 6. แก้วใส่ลูกบอลส่งให้เพื่อน 7. หาสิ่งของตามจำนวนตัวเลข 8. แบ่งตัวบล็อกให้เพื่อน 9. นั่งเป็นวงกลมส่งลูกบอล 10. วิ่งซิกแซกโยนลูกบอล 11. ช่วยกันเก็บของเล่น 12. ช่วยกันเก็บลูกบอลสี 13. เกมส่งลูกบอลลอดถ้ำแสนสนุก 14. ส่งลูกบอลข้ามศีรษะ 15. เกมส่งลูกโป่งน้ำแสนสนุก 16. ส่งสลักลูกบอล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น การแบ่งปัน และการรอยคย มีการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นนำ การเตรียมความพร้อม และแนะนำกิจกรรม ชี้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเสนอตัวแบบ พร้อมทั้งให้สิ่งเร้ากระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เหมาะสม การชี้แนะอาจจะเป็นคำพูด กิริยาท่าทางหรือสื่อต่าง ๆ เช่น การพูดกระตุ้น การใช้กิริยาท่าทางทำให้เด็กออกเติสติเกิด

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

การสังเกตและปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างจากกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป สรุปการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวัน ในแต่ละครั้งว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีข้อเสนอแนะ และควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร

2. เครื่องมือรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะสังคม โดยการสังเกต และบันทึกความถี่ของพฤติกรรมทักษะทางสังคม 3 ด้าน ได้แก่ การมีปฏิสัมพันธ์ การรอคอย และการแบ่งปันที่เด็กแสดงออกมา รวมทั้งบันทึกรายละเอียดของสถานการณ์ที่อยู่รอบๆ ตัวเด็กที่มีอิทธิพลต่อการเกิดพฤติกรรมด้วย โดยบันทึกก่อนการสอน ระหว่างการสอน และหลังจากการสอนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้อยู่โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

3.1 แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะสังคม

ผู้วิจัยได้เขียนรายการพฤติกรรมทักษะสังคมที่ต้องการสังเกตแล้วนำไปตรวจสอบคุณภาพโดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน การพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมตามโครงสร้างทางพฤติกรรมที่ต้องการสังเกต ซึ่งครั้งนี้แบบบันทึกพฤติกรรมทักษะสังคมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีความถูกต้องเหมาะสมอยู่ที่ระดับ 1.00 ทุกข้อ

3.2 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะทั้งหมด 16 กิจกรรม โดยแต่ละแผนการจัดกิจกรรมประกอบด้วยขั้นนำ การเตรียมความพร้อม และแนะนำกิจกรรม ขั้นสอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการเสนอตัวแบบ พร้อมทั้งให้สิ่งเร้ากระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เหมาะสม การชี้แนะอาจจะเป็นคำพูด กิริยาท่าทางหรือสื่อต่าง ๆ เช่น การพูดกระตุ้น การใช้กิริยาท่าทางทำให้เด็กออทิสติกเกิดการสังเกตและปฏิบัติตามเป็นแบบอย่างจากกิจกรรมการเรียนการสอน และขั้นสรุป สรุปการปฏิบัติกิจกรรมในแต่ละวัน ในแต่ละครั้งว่าเด็กสามารถปฏิบัติได้หรือไม่ มีข้อเสนอแนะ และควรแก้ไขปรับปรุงอย่างไร แล้วนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 16 กิจกรรม ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ในการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งพบว่า ทุกขั้นตอนในทุกแผนการจัดกิจกรรมมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลการวิจัย

“การศึกษาผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย” ผลการวิจัยมีดังนี้

ตาราง 1 ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	ร้อยละของคะแนนก่อนจัดกิจกรรม			ร้อยละของคะแนนหลังจัดกิจกรรม		
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	0	1	2	0	1	2
ชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน	50.00	50.00	0.00	25.00	25.00	50.00
สบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรม	50.00	37.50	12.50	12.50	37.50	50.00

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

การมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น	ร้อยละของคะแนนก่อนจัดกิจกรรม			ร้อยละของคะแนนหลังจัดกิจกรรม		
	กิจกรรม			กิจกรรม		
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	0	1	2	0	1	2
ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้	50.00	37.50	25.50	12.50	37.50	50.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 1 พบว่า

พฤติกรรมชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกัน

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 และชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) ในการสังเกต 8 ครั้ง ไม่เกิดพฤติกรรม

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 2 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 ชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 2 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และชักชวนเพื่อนมาเล่นหรือทำกิจกรรมร่วมกันได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00

พฤติกรรมในการสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรม

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 สบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 2 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 สบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และสบตาผู้อื่นขณะทำกิจกรรมได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00

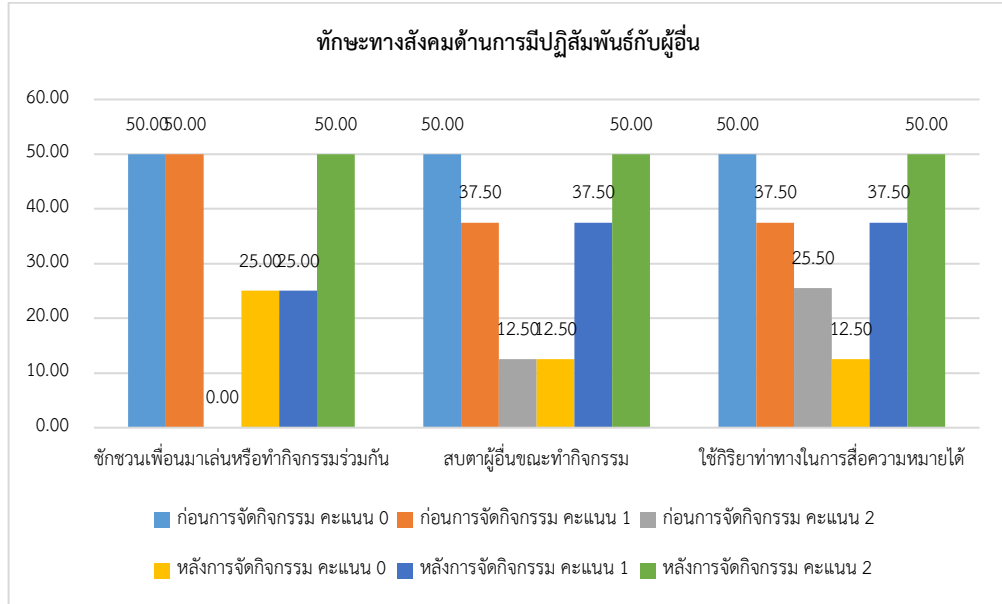
พฤติกรรมการใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้บางครั้ง (แสดง

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

พฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 ใช้กิริยาท่าทางในการสื่อความหมายได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะแสดงดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการมีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

ตาราง 2 ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการแบ่งปัน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

พฤติกรรมการแบ่งปัน	ร้อยละของคะแนนก่อนจัดกิจกรรม			ร้อยละของคะแนนหลังจัดกิจกรรม		
	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2	คะแนน 0	คะแนน 1	คะแนน 2
	ผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่น	50.00	37.50	12.50	0.00	37.50
แบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯให้กับผู้อื่น	50.00	37.50	12.50	12.50	37.50	50.00

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 2 พบว่า

พฤติกรรมการผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่น

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 ผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50

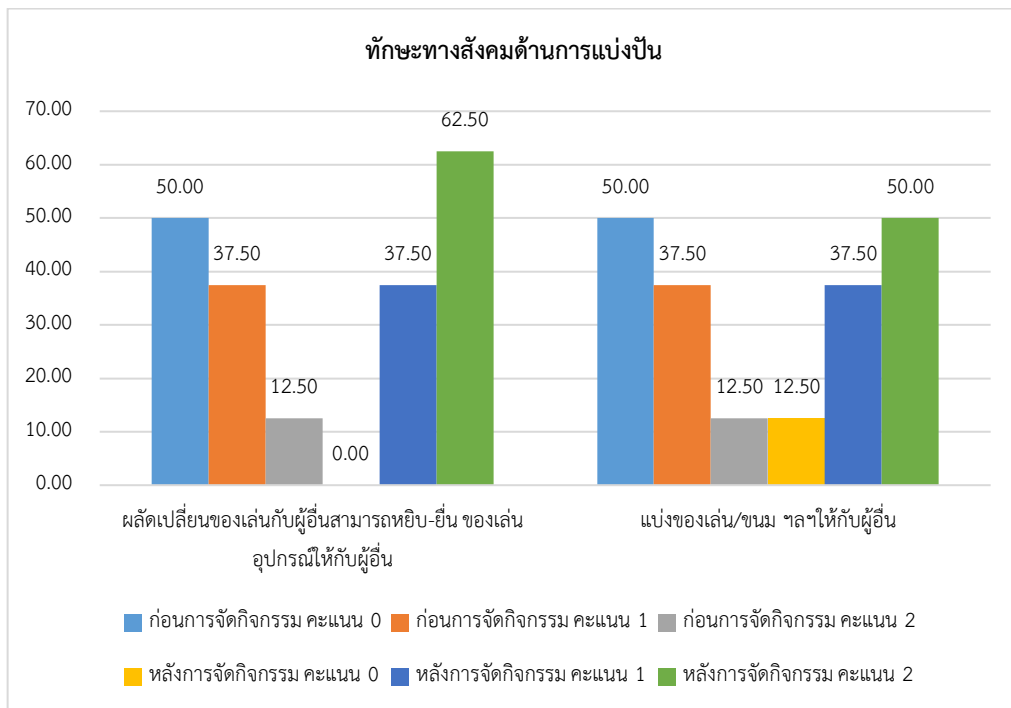
หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ ในการสังเกต 8 ครั้ง ไม่เกิดพฤติกรรม ผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และผลัดเปลี่ยนของเล่นกับผู้อื่นสามารถหยิบ-ยื่น ของเล่นอุปกรณ์ให้กับผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 5 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.50

พฤติกรรมในการแบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่น

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถแบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 แบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และแบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่แบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 แบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และแบ่งของเล่น/ขนม ฯลฯ ให้กับผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00

ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการแบ่งปัน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ แสดงดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการแบ่งปัน ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ตาราง 3 ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการรอคอย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ

พฤติกรรมการรอคอย	ร้อยละของคะแนนก่อนจัดกิจกรรม			ร้อยละของคะแนนหลังจัดกิจกรรม		
	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน	คะแนน
	0	1	2	0	1	2
รอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง	50.00	37.50	12.50	0.00	37.50	62.50
ขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่น	37.50	37.50	25.00	12.50	25.00	62.50

ผลการวิเคราะห์ตามตาราง 3 พบว่า

พฤติกรรมการรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 4 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 50.00 รอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ ในการสังเกต 8 ครั้ง ไม่เกิดพฤติกรรม รอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และรอคิวเข้าแถวตามลำดับก่อนหลังได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 5 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.50

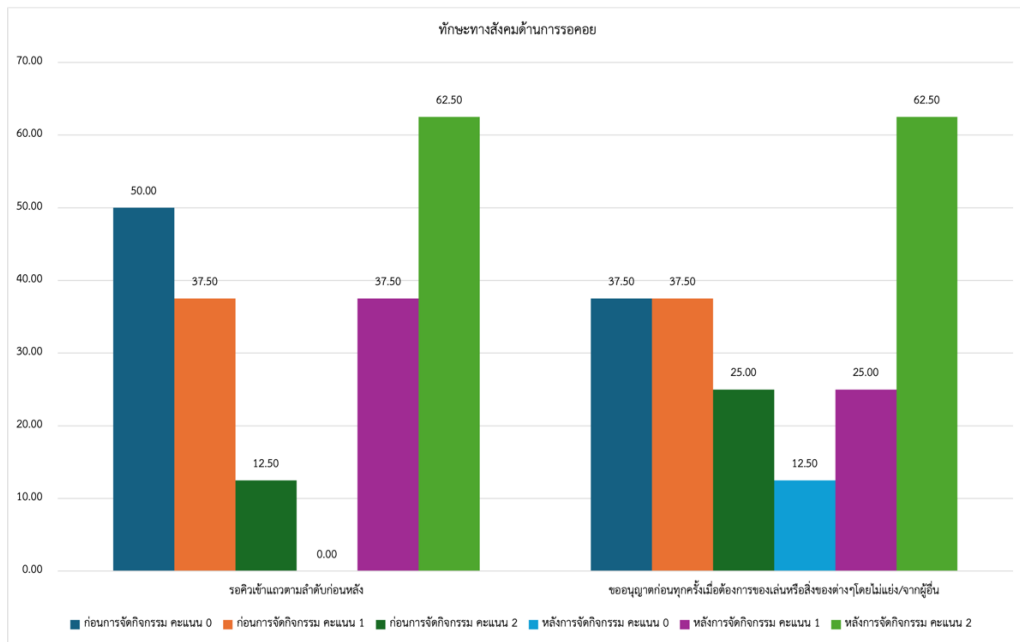
พฤติกรรมในการขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่น

ก่อนการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 ขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 3 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 37.50 และขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 2 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00

หลังการจัดกิจกรรมเด็กไม่สามารถขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้เลยแม้ได้ดูตัวแบบร่วมกับการชี้แนะ จำนวน 1 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 12.50 ขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้บางครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 1-3 ครั้ง) จำนวน 2 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 25.00 และขออนุญาตก่อนทุกครั้งเมื่อต้องการของเล่นหรือสิ่งของต่างๆโดยไม่แย่ง/จากผู้อื่นได้ทุกครั้ง (แสดงพฤติกรรมเป้าหมายได้ 4 ครั้งขึ้นไป) จำนวน 5 ครั้งใน 8 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.50

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

ค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการรอคอย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดย
คู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะ แสดงดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าร้อยละของพฤติกรรมทักษะทางสังคมด้านการรอคอย
ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะ

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้คู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะ พฤติกรรมทักษะทางสังคมการมีปฏิสัมพันธ์ การรอคอยและการแบ่งปันสูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้คู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย เมื่อพิจารณาจากหลังการจัดกิจกรรมเปรียบเทียบก่อนจัดกิจกรรมแล้วพบว่า ทักษะทางสังคมทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแบ่งปัน และการรอคอย มีค่าร้อยละของทักษะทางสังคมเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกิจกรรมการเรียนรู้การใช้คู่มือแบบร่วมกับการชี้แนะทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก วิธีดังกล่าวเป็นการเรียนรู้ที่เน้นการจัดกิจกรรมให้เด็กออทิสติกฝึกปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอโดยได้แสดงตัวอย่างในการปฏิบัติทีละขั้นตอนตั้งแต่ต้นจนจบให้เด็กดู 1 รอบ จากนั้นปฏิบัติพร้อมกับเด็ก 2 รอบ และให้เด็กปฏิบัติด้วยตนเองพร้อมทั้งชี้แนะให้กระทำพฤติกรรมนั้นโดยการใช้คำพูดหรือท่าทาง เพื่อกระตุ้นให้เด็กแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ เมื่อเด็กสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบแล้วเกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมของแบนดูรา (Bandura, 1977. อ้างถึงใน สุขุมมาลย์ คำหว่า, 2543: 7-9) ที่กล่าวถึงการเรียนรู้โดยให้ตัวแบบว่า ผู้เรียนจะเลียนแบบจากตัวแบบ และการเลียนแบบนี้เป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการสังเกต

วารสารวิจัยและพัฒนาการศึกษาพิเศษ

พฤติกรรม ซึ่งรวมถึงการสังเกตการตอบสนองและปฏิกิริยาต่างๆ ของตัวแบบสภาพแวดล้อมของตัวแบบ ผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือการปฏิบัติของตัวแบบ คำบอกเล่าเกี่ยวกับตัวแบบ ความน่าเชื่อถือของตัวแบบ คำชี้แนะจากตัวแบบ ฯลฯ โดยผลจากการสังเกตทำให้เด็กออทิสติกสามารถเลียนแบบพฤติกรรมของตัวแบบ คำชี้แนะจากตัวแบบ หรือพฤติกรรมใหม่ๆ เกิดการเรียนรู้ ลองผิดลองถูกได้ ซึ่งเป็นบทบาทที่สำคัญต่อการเรียนรู้เป็นอย่างยิ่ง ที่ทำให้เด็กออทิสติกเกิดพฤติกรรมทักษะทางสังคมถึงแม้ไม่มีตัวแบบก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Carbone, Obrien, Sweeney-Kerwin and Albert (Carbone, Obrien, Sweeney-Kerwin and Albert, 2013: 139-159) ได้ทำการวิจัยโดยใช้การชี้แนะทางกาย (Physical Prompt) ร่วมกับการชี้แนะด้วยวาจา (Verbal Prompt) เพื่อสอนทักษะทางสังคมด้านการสบตา (Eye contact) ในเด็กออทิสติกผลการวิจัยพบว่า เด็กออทิสติกภายหลังได้รับการสอนด้วยการชี้แนะ เด็กออทิสติกสามารถทำตามคำสั่งและมองสบตาผู้วิจัยได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Koegel, MatosFredeen, Lang and Koegel (Koegel, MatosFredeen, Lang and Koegel, 2011: 1-12) ซึ่งได้ทำการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเด็กออทิสติกในโรงเรียนเรียนรวมโดยใช้การชี้แนะเป็นส่วนหนึ่งในการช่วยเหลือเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมกับเด็กออทิสติกโดยใช้สถานการณ์จำลองกับกลุ่มเพื่อนในห้องเรียน และใช้เทคนิคการชี้แนะสำหรับเด็กออทิสติกเพื่อกระตุ้นทักษะทางสังคม โดยทักษะที่ใช้ในการพัฒนาด้วยการชี้แนะ คือ การรู้จักหมุนรอบตน (Turn-Taking) และการพูดอย่างเหมาะสม ผลของการศึกษาการใช้เทคนิคการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกพบว่า เด็กออทิสติกที่ได้รับการชี้แนะเกี่ยวกับทักษะทางสังคม มีทักษะทางสังคมที่สูงขึ้นเมื่ออยู่ร่วมกับกลุ่มเพื่อนในโรงเรียนเรียนรวม จากผลที่เกิดขึ้นจากการศึกษาวิจัยดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า การใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะช่วยส่งเสริมทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ เข็มภูเขียว และปณิตดา ญวนกระโทก (อารีรัตน์ เข็มภูเขียว และปณิตดา ญวนกระโทก, 2562: 107) ที่ได้ศึกษาผลของการใช้ตัวแบบ การชี้แนะด้วยวาจา และการเสริมแรงทางสังคมต่อพฤติกรรมเหม่อลอยของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า การใช้ตัวแบบ การชี้แนะด้วยวาจา และการเสริมแรงทางสังคม สามารถลดพฤติกรรมเหม่อลอยของเด็กที่มีภาวะออทิสซึมทั้ง 3 คนได้

จากผลการวิจัยครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตัวแบบร่วมกับการชี้แนะเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติก ระดับปฐมวัยได้ โดยเด็กเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมจากตัวแบบที่มีจุดมุ่งหมายเพิ่มทักษะทางสังคม 3 ด้าน คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การแบ่งปัน และการรอคอย ผ่านกิจกรรมทั้งหมด 16 กิจกรรม กระตุ้นให้เด็กออทิสติกเกิดความสนใจ เกิดการเรียนรู้ที่จะปฏิบัติตาม ทำให้เด็กออทิสติกเกิดแรงจูงใจแสดงพฤติกรรมทักษะทางสังคมที่เหมาะสมกับวัยเพิ่มขึ้นอีก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลงานวิจัยไปใช้

1. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่มีระยะเวลาจำกัดโดยมีระยะเวลาเพียง 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง รวม 16 ครั้ง ในการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัย ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการมีปฏิสัมพันธ์ การ

วารสารวิจัยและพัฒนาศึกษาพิเศษ

รอคอย และการแบ่งปัน ซึ่งควรใช้ระยะเวลาที่ยาวนานและต่อเนื่องจึงจะเห็นผลของการพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยที่ชัดเจนและคงทน

2. การพัฒนาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกระดับปฐมวัยทั้ง 3 ด้าน ควรได้รับการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอทั้งที่โรงเรียนและที่บ้านในชีวิตประจำวัน ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดพฤติกรรมทางสังคมที่เหมาะสมสามารถใช้ชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กำหนดประเภทและหลักเกณฑ์ของคณพิการทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). *รายงานการติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนแกนนำจัดการเรียนร่วมระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำหรับบุคคลออทิสติก*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค.
- กุลยา ก่อสุวรรณ และยุวดี วิริยางกูร. (2562). *เด็กออทิสติก...สอนไม่ยาก หากเข้าใจ*. เชียงใหม่: ลีโอมิเดียดีไซน์.
- กรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ. (2565). *รายงานข้อมูลสถานการณ์ด้านคนพิการในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2561). *คู่มือการดูแลสุขภาพจิตเด็ก กลุ่มปัญหาการเรียน*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์พรอสเพอริสพลัส.
- ชวนันท์ ขาญศิลป์. (2561). *ออทิสซึมสเปกตรัม (Autism Spectrum Disorder)*. เชียงใหม่: โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- พัชรินทร์ เสรี และนันทวิช สิริธิรักษ์. (2559). *ปัญหาการเรียน (Academic Problem)*. กรุงเทพฯ: ประยูรสาส์นการพิมพ์.
- วุฒิชัย ใจนะภา. (2556). *การฝึกทักษะทางสังคมของนักเรียนออทิสติกโดยใช้บัตรพลังร่วมกับสถานการณ์จำลอง*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยศิลปากรสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ.
- สุขุมาลักษณ์ คำหว่าน. (2543). *การลดพฤติกรรมก้าวร้าวโดยเทคนิคตัวแบบและการเสริมแรงทางสังคมกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6*. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อารีรัตน์ เข็มภูเขียว และปนัดดา ญวนกระโทก. (2562). ผลของการใช้ตัวแบบการชี้แนะด้วยวาจา และการเสริมแรงทางสังคม ต่อพฤติกรรมเหม่อลอยของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม. *วารสารศึกษาศาสตร์ฉบับวิจัย บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 13(2), 107.
- Brereton, A. (2011). *Teaching Young Children with Autism New Skills*. Monash University, 1-3. สืบค้นจาก <http://www.med.monash.edu.au/spppm/research/devpsych/actnow>.
- Bandura, A. (1977). *Social learning theory: A Social Cognitive Theory*. New Jersey: Prentice – Hal.

Carbone, V., & O'Brien, L., & Sweeney-Kerwin, E., & Albert, K. (2013). Teaching Eye Contact to Children with Autism: A Conceptual Analysis and Single Case Study. *Education and Treatment of Children*, 36(2), 139-159.

Koegel, L., & Matos-Fredeen, R., & Lang, R., & Koegel, R. (2011). Interventions for Children with Autism Spectrum Disorders in Inclusive School Settings. *Cognitive and Behavioral Practice*, 1-12.